

ВОЛИНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЮРИДИЧНИЙ
ФАКУЛЬТЕТ

WYŻSZA SZKOŁA
HANDLOWA W RADOMIU

KATOLICKI
UNIWERSYTET LUBELSKI
JANA PAWŁA II

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
WYŻSZA SZKOŁA HANDLOWA W RADOMIU
KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

*Збірник матеріалів
VIII Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Луцьк, 10 грудня 2021 р.)*

Електронне видання на CD-ROM

Луцьк
Вежа-Друк
2021

УДК 341.96:342.7(062.552)

П 78

*Рекомендовано вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 12 від 23.11.2021 р.)*

Оргкомітет конференції:

Цьось А. В. – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки – голова редакційної колегії; **Демчук А. М.** – кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету – заступник голови редакційної колегії; **Яцишин М. М.** – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії держави і права; **Духневич А. В.** – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін; **Фідря Ю. О.** – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального права і процесу; **Книш С. В.** – доктор юридичних наук, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права; **Джурак Л. М.** – відповідальний секретар редакційної колегії.

П 78

Проблеми забезпечення прав і свобод людини : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 10 груд. 2021 р.) / уклад. Л. М. Джурак. – Луцьк : Вежа-Друк, 2021. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Об'єм даних 3,43 Мб.

ISBN 978-966-940-388-9

Збірник матеріалів є результатом наукових досліджень проблем забезпечення та захисту прав і свобод людини, які стали предметом обговорення на VIII Міжнародній науково-практичній конференції "Проблеми забезпечення прав і свобод людини" 10 грудня 2021 року у місті Луцьку. Теоретичні положення та практичні рекомендації учасників конференції щодо удосконалення чинного законодавства України у сфері захисту прав та свобод людини створюють ефективне підґрунтя для подальшого дослідження означеної проблематики.

Для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, практичних працівників судових та правоохоронних органів.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

УДК 341.96:342.7(062.552)

ISBN 978-966-940-388-9

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2021

© Джурак Л. М. (укладання), 2021

<i>Семенович В. С.</i> Кіберзлочинність та захист даних особи	193
<i>Сисоєнко Г. І.</i> Оцінка доказів на стадії досудового розслідування	196
<i>Систук А. А., Стасюк Ю. С.</i> Зміст конституційного права людини і громадянина на судовий захист	199
<i>Сімора Д. Р., Старчук О. В.</i> Щодо правового регулювання захисту прав споживачів, які здійснюють покупки через інтернет	201
<i>Скорук Д. А.</i> Права людини четвертого покоління: нові можливості vs нові виклики	202
<i>Сливко О. Я., Митько В. Г.</i> Изменения административно-деликтного законодательства Республики Беларусь в сфере ответственности нанимателей за нарушения трудового законодательства	205
<i>Слободян В. П.</i> Законодавче закріплення права на евтаназію: досвід європейських країн та України	208
<i>Сосновська Ю. П.</i> Право на зміну зовнішності	210
<i>Старко О. Л.</i> Кримінально-правова заборона незаконного розголошення лікарської таємниці як засіб забезпечення особистих прав людини і громадянина	211
<i>Старчук О. В.</i> Щодо забезпечення балансу інтересів працівника та роботодавця у трудових правовідносинах	213
<i>Степанов О. В.</i> К вопросу о роли рекламных мероприятий в обеспечении прав и свобод личности в белорусском обществе.....	215
<i>Стецюк О. О., Коваленко І. І.</i> Особливості припинення права спільної часткової власності на земельну ділянку згідно законодавства України	218
<i>Ткачук А. С.</i> Реалізація і захист прав мирного населення на сході України.....	220
<i>Фідря Ю. О.</i> Право на звернення із дисциплінарною скаргою щодо судді: реалізація та зловживання.....	223
<i>Хлистік М. А.</i> Гарантії прав на землю, пов'язані з вирішенням земельних спорів	226
<i>Чечель Н. О.</i> Право на життя як елемент права на особисту безпеку жінок, засуджених до позбавлення волі в Україні	228
<i>Чубай А. С.</i> Окремі питання забезпечення права на охорону здоров'я та медичну допомогу в умовах пандемії	230
<i>Чубоха Н. Ф.</i> Окремі аспекти цивільно-правового захисту	232

10) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація.

З 2014 року в Україні було чимало зроблено для захисту цивільних осіб. Вона знову має розмірно дієздатне військо, надійну національну гвардію й ужила позитивних заходів щодо припинення найгірших ексцесів з боку воєнізованих організацій, що діють в зоні конфлікту. Роботи, тим не менш, є ще багато. Чи не найголовніший виклик полягає у знаходженні відповідного набору правил, програм навчання і механізмів, що прищеплював би філософію цивільного захисту усім українським установам, зокрема, силовим. Щоб, насамкінець, у збройних силах жоден ветеран чи солдат дійсної служби не сказав би те, що мовив один під час інтерв'ю: «На мій погляд, цивільних осіб в АТО немає».

За умови створення послідовного і відповідального плану уряду щодо захисту цивільного населення, міжнародне співтовариство має забезпечити політичну, технічну та фінансову підтримку усіх ініціатив, згаданих у цій Доповіді, у плані державної політики, навчальної підготовки і розмінуння.

Джерела та література:

1. К. Халдей, Е. Григоренко Умови збройного конфлікту та права людини і права військовослужбовців. URL : <https://helsinki.org.ua/umovy-zbrojnoho-konfliktu-ta-prava-lyudyny-prava-viyskovosluzhbovtiv-k-hajdej-e-hryhorenko/>

2. Реалізація і захист прав людини, у тому числі соціально незахищених верств населення, учасників антитерористичної операції/операції об'єднаних сил, членів їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та постраждалих внаслідок зазначеної операції URL : <https://zakarpatska.land.gov.ua/realizatsiia-i-zakhyst-prav-liudyny-u-tomu-chysli-sotsialno-nezakhyshchenykh-verstv-naselennia-uchasnykiv-antyterorystychnoi-operatsioperatsii-obiednanykhsyl-chleniv-ikh-simei-vnutrish/>

3. Проблеми захисту конституційних прав громадян URL : http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/konf_Dondas-157ee.pdf

4. Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні 16 листопада 2016 р. – 15 лютого 2017 р. Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини. URL : https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport17th_UKR.pdf

Ktchuk A. Implementation and protection of the rights of civilians in eastern Ukraine. *The research considers the current state of protection of constitutional rights and freedoms of Ukrainian citizens affected by the armed conflict in eastern Ukraine.*

Keywords: *human rights, war, armed conflict, Donbas region, civilians.*

ПРАВО НА ЗВЕРНЕННЯ ІЗ ДИСЦИПЛІНАРНОЮ СКАРГОЮ ЩОДО СУДДІ: РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ЗЛОВЖИВАННЯ

Ю. О. Фідра

У статті розглянуто особливості реалізації суб'єктом права на звернення із скаргною щодо дисциплінарного проступку судді. Наголошено на неприпустимості використання інституту дисциплінарної відповідальності судді як засобу тиску на суддю та впливу на прийняття ним певного рішення. Акцентовано увагу на відсутності у законодавстві механізму відповідальності за зловживання правом на звернення до органу, уповноваженого здійснювати дисциплінарне провадження щодо судді.

Ключові слова: *суддя, дисциплінарна відповідальність, дисциплінарна скарга, Вища рада правосуддя, дисциплінарний проступок.*

Проблематика дисциплінарної відповідальності судді уже досить тривалий час залишається актуальною як для наукових пошуків та досліджень, так і для правотворчої діяльності, суб'єкти якої шукають шляхи удосконалення положень законодавства про судоустрій і статус суддів з урахуванням кращих міжнародних стандартів та практик.

На сьогодні своєрідним орієнтиром у подальшому реформуванні судової влади в Україні може слугувати Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки, затверджена Указом Президента України від 11 червня 2021 року №231/2021 (далі – Стратегія) [1]. Серед основних проблем, які зумовлюють необхідність подальшого удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя, Стратегія називає неефективні механізми притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності. У цьому напрямку, на думку авторів Стратегії, серед іншого, необхідно забезпечити сталість, єдність та послідовність дисциплінарної практики; посилити вимоги щодо дисциплінарної відповідальності судді й ухвалити чіткі правила, стандарти і процедури розгляду скарг на неналежну поведінку суддів та прийняття рішень за результатами розгляду цих скарг; удосконалити процедури дисциплінарного провадження та притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності (п. 4.3.2).

Розглянемо деякі аспекти правової регламентації процедури звернення із дисциплінарною скаргою щодо судді та практики її розгляду детальніше.

Відповідно до ч. 1 ст. 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [2] право на звернення із скаргою щодо дисциплінарного проступку судді, з повідомленням про вчинення дисциплінарного проступку суддею (дисциплінарною скаргою) має будь-яка особа. Громадяни здійснюють зазначене право особисто або через адвоката, юридичні особи – через адвоката, органи державної влади та органи місцевого самоврядування – через своїх керівників або представників.

Зразок дисциплінарної скарги розміщений на офіційному веб-порталі судової влади, а у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» наведений перелік відомостей, які повинен містити цей документ. Проте за даними Вищої ради правосуддя 55,9 % від загальної кількості дисциплінарних скарг, розгляд яких завершено протягом 2020 року, за результатами попереднього аналізу членами Вищої ради правосуддя залишені без розгляду. Найчастіше зазначені рішення приймалися з таких підстав: дисциплінарна скарга не містить відомостей про ознаки дисциплінарного проступку судді (40,3 % від загальної кількості); дисциплінарна скарга не містить посилання на фактичні дані (свідчення, докази) щодо дисциплінарного проступку (32,7 % від загальної кількості) [3, с. 26].

Однією з причин такої ситуації є той факт, що досить часто дисциплінарні скарги використовуються певними суб'єктами як засіб тиску та впливу на суд, з метою схилити суддю до ухвалення певного судового рішення. Зловживання правом у такий спосіб на сьогодні є безкарним, не дивлячись на те, що відповідно до ч. 4 ст. 107 Закону не допускається зловживання правом звернення до органу, уповноваженого здійснювати дисциплінарне провадження, у тому числі ініціювання питання відповідальності судді без достатніх підстав, використання такого права, як засобу тиску на суддю у зв'язку зі здійсненням ним правосуддя. Наведена заборона не підкріплена жодним наслідком чи формою юридичної відповідальності. Виняток становлять адвокати, яких за поданням завідомо безпідставної дисциплінарної скарги може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності згідно із законом.

Варто зауважити, що до прийняття Закону № 193-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» від 16.10.2019 року, Вища рада правосуддя у випадку неодноразового подання особою очевидно безпідставних дисциплінарних скарг мала право ухвалити рішення про залишення без розгляду протягом одного року наступних скарг цієї особи (ч. 8 ст. 107 Закону в редакції до 16.10.2019 р.). Як показує аналіз рішень, Вища рада правосуддя вкрай рідко вдавалася до такого крайнього заходу впливу. Чи не єдиним прикладом застосування цієї норми стало рішення від 20 серпня 2019 року, яким Вища рада правосуддя ухвалила залишити без розгляду протягом одного року наступні скарги Олійника Юрія Івановича. За результатами перевірки, проведеної членом Вищої ради правосуддя, було встановлено, що за період із 3 серпня 2015 року по 14 травня 2019 року до Вищої ради

правосуддя (Вищої ради юстиції) надійшло 307 поданих Оліярником Ю. І. дисциплінарних скарг на дії суддів. Відповідно до проведеного аналізу жодна із зазначених 307 скарг не мала підстав для притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності [4]. На сьогодні згаданий механізм відповідальності чи будь-який інший вплив на особу за зловживання правом на звернення із дисциплінарною скаргою щодо судді відсутній.

Таким чином, ніяких обмежень щодо права будь-якої особи на звернення зі скаргою щодо дисциплінарного проступку судді до Вищої ради правосуддя законодавство не передбачає. Проте своєрідним запобіжником подальшого руху завідомо безпідставної дисциплінарної скарги, поданої з метою тиску на суддю, по стадіям дисциплінарного провадження є ст. 45 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» [5], відповідно до змісту якої у відкритті дисциплінарної справи має бути відмовлено, якщо очевидною метою подання скарги є спонукання судді до ухвалення певного судового рішення (пункт 3 частини 1). Таке рішення ухвалюється Дисциплінарною палатою та оскарженню не підлягає. Але такий підхід має істотний недолік, адже страждає принцип процесуальної економії, оскільки Дисциплінарними палатами Вищої ради правосуддя витрачаються організаційні, матеріально-технічні, часові та інші ресурси на попереднє вивчення матеріалів та надання оцінки викладеним у них обставинам, щоб прийняти відповідне рішення.

Слід додати, що багато суддів розглядають звернення або висловлення намірів звернутися зі скаргою на їхні дії як втручання у свою професійну діяльність, про що повідомляють Вищу раду правосуддя в порядку п. 9 ч. 7 ст. 56 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Проте у даному випадку Вища рада правосуддя стала на сторону скаржників і дійшла висновку, що подання учасниками судового процесу дисциплінарних скарг на дії судді, у тому числі й до закінчення судового розгляду справи, не можуть розцінюватися як втручання у діяльність суддів щодо здійснення правосуддя, оскільки це відповідає праву кожної особи на такі звернення.

У Щорічній доповіді «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні» за 2020 рік [6] Вища рада правосуддя зауважила, що наведена вище правова позиція відображена у значній кількості висновків членів Вищої ради правосуддя про відсутність підстав для вжиття заходів щодо забезпечення незалежності суддів та авторитету правосуддя за результатами попередньої перевірки повідомлень суддів про втручання в їхню діяльність щодо здійснення правосуддя, в яких зазначалося, зокрема, про звернення учасників судових проваджень до Вищої ради правосуддя з дисциплінарними скаргами стосовно суддів.

Таким чином, пріоритет надано праву особи на звернення і, можливо, це виправдано, виходячи із принципу верховенства права. Проте очевидно, що треба шукати певні способи та алгоритми зменшення кількості дисциплінарних скарг, поданих з явною метою здійснення тиску на суддю, адже судді також повинні бути захищені від незаконних дій, вчинених у зв'язку із їхньою професійною діяльністю.

Джерела та література:

1. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки : Указ Президента України від 11.06.2021 року №231/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text> (дата звернення 04.12.2021р.)

2. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016р. № 1402-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n461> (дата звернення 04.12.2021р.)

3. Інформаційно-аналітичний звіт про діяльність Вищої ради правосуддя у 2020 році. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/analiz_zh_2020_rik.pdf (дата звернення 04.12.2021р.)

4. Про залишення без розгляду протягом одного року наступних скарг Оліярника Ю. І. : рішення Вищої ради правосуддя № 2223/0/15-19 від 20 серпня 2019 року. URL : <http://www.vru.gov.ua/act/19183> (дата звернення 04.12.2021р.)

5. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016р. № 1798-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення 04.12.2021р.)

6. Щорічна доповідь за 2020 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні». Вища рада правосуддя. URL : <https://hcj.gov.ua/page/shchorichna-dopovid-pro-stan-zabezpechennya-nezalezhnosti-suddiv-v-ukrayini> (дата звернення 04.12.2021р.)

Fidria Yu. Right on disciplinary complaint in relation to judge: realization and misapply. *The article discusses how a person can realize a right on a complaint in relation to the judge's disciplinary misdemeanor. The author emphasizes that it is impermissible to use the institute of judge disciplinary responsibility as a method of pressure on judge to enforce him to make "right" decision. There isn't any law mechanism of responsibility for a person who misapplies a right on a complaint in relation to the judge's disciplinary misdemeanor.*

Keywords: judge, judge disciplinary responsibility, disciplinary complaint, The High Council of Justice, disciplinary misdemeanor.

ГАРАНТІЇ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИРІШЕННЯМ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ

М. А. Хлистік

Науковий керівник: д.ю.н., доц. Н. В. Карпінська

У статті розглянуто питання гарантій захисту прав і свобод людини у сфері земельних правовідносин, зокрема висвітлено зміст передбачених Земельним кодексом України гарантій прав на землю. Акцентовано увагу на гарантіях, пов'язаних з вирішенням земельних спорів. Проаналізовано окремі норми прийнятого Верховною Радою України та направлено 23.11.2021 року на підпис Президенту України Закону «Про медіацію», яким врегульовано проведення медіації з метою запобігання та вирішення конфліктів (спорів), у тому числі у сфері земельних правовідносин, а також передбачено внесення змін до окремих законодавчих актів, зокрема і до Земельного кодексу України.

Ключові слова: гарантії прав на землю, земельний спір, медіація.

Можливість реалізувати свої права та свободи є необхідною умовою життя людини у сучасному світі, і будь-яка цивілізована, демократична, соціальноспрямована держава повинна забезпечити таку можливість та гарантувати захист прав і свобод. У нашій державі Конституцією – Основним Законом України проголошується, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. А утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Актуальним на сьогодні залишається питання гарантій захисту прав і свобод людини у сфері земельних правовідносин. Важлива конституційна гарантія щодо захисту прав на землю закріплена у статті 14 Конституції України, яка передбачає, що земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується. [1]. Ця ж норма закріплена і у статті 1 Земельного кодексу України (далі – Земельний кодекс) [2]. Крім того, згідно з п. «г» ст. 5 Земельного кодексу одним з принципів, на яких базується земельне законодавство, є принцип забезпечення гарантій прав на землю [2]. Зазначені гарантії прав на землю та їх види передбачені розділом V Земельного кодексу, який так і називається «Гарантії прав на землю».

Виходячи зі змісту розділу V Земельного кодексу, гарантії прав на землю умовно можна поділити на три види:

гарантії захисту прав на землю (глава 23 Земельного кодексу);

гарантії, пов'язані з відшкодуванням збитків власникам землі та землекористувачам (глава 24 Земельного кодексу);

гарантії, пов'язані з вирішенням земельних спорів (глава 25 Земельного кодексу).

Зупинимось більш детально на гарантіях, пов'язаних з вирішенням земельних спорів.